

RÆSON BAGGRUND: RÆSON skitserer baggrunden for libanesernes valg, opridses landets komplekse politiske landskab – og vurderer om landet opnår ny stabilitet eller falder tilbage til vold og uro.

Libanons Valg

Oppositionen med Hizb'allah i spidsen var spået en valgsejr ved Libanons parlamentsvalg den 7. juni, men sejren gik til den siddende regering. Ifølge de internationale

medier en sejr for demokratiet og for de vestligt orienterede libanesere. Men hvad med Hizb'allah? Valgets sejrherre Hariri overvejer en samlingsregering med bevægelsen. USA kræver fortsat, at den skal afvæbnes. Europæerne derimod er begyndt at bløde op overfor organisationen, der fortsat – trods valgnederlaget – er Libanons ubetinget mest magtfulde aktør.

Rune Friberg Lyme (f.1977) er cand.scient. pol og har i en årrække arbejdet med mel-lemøstlig og libanesisk politik, senest på Dansk Institut for Internationale Studier. Ved at af-slutte bogen "Hizb'allah – Islamismens mange ansigter", der kommer på Gyldendal i januar.

ILLUSTRATIONSFOTO: Middelhavsbyen Jounieh, 15 km nord for Beirut. Fotografiet er taget lige nord for hovedbroen, der forbinder Jounieh med Byblos: i juli 2006 blev broen ødelagt af israelske missiler. Foto: Serouj

ET rekordstort antal libanesere strømmede til stemmeurnerne. Nogle steder måtte folk vente i kø i op mod fire timer for at afgive deres stemme. Allerede da de første prognoser senere på aftenen tikkede ind, genlød mange kvarterer i Beiruts kvarterer af sejrsværkeri og hujende bilhorn. Lige så rungende var stilheden dog i andre dele af den libanesiske hovedstad, hvor folk slukørede måtte pakke flag og bannere sammen og gå hjem med uforrettet sag. Tidligt stod det nemlig klart, at det siddende parlaments flertal – "14. marts-koalitionen" - havde formået at fastholde sin dominerende position i parlamentet. Ud af parlamentets 128 pladser vandt det hidtidige flertal 71 pladser mod oppositionens 57.

Valgresultatet kom som en overraskelse for de fleste. Næsten alle observatører havde spået dødt løb eller forudset en snæver sejr til oppositionen, der blandt andet tæller Hizb'allah-bevægelsen. Så sent som på valgdagen var undertegnede rundt og snakke med partitilhængere ved valgsteder og partikontorer, og her var der over hele det politiske spektrum en udbredt forventning om, at oppositionen senere på aftenen ville kunne fejre en sejr. Så meget desto

større var overraskelsen, da "14. marts-koalitionen", som nyder stor vestlig opbakning, rendte med sejren.

Op til valgdagen udråbte flere politikere valget til det vigtigste i historien. Libanon har de sidste fire år været stærkt polariseret. Siden mordet på den tidligere premierminister Rafiq Hariri i februar 2005 og Syriens efterfølgende troppe-tilbagetrækning i slutningen af april har Libanon været gennemsyret af to politiske koalitioner, der i perioder har lammet landet politisk og administrativt:

"14. marts-koalitionen", der frem til valget havde flertal i parlamentet, og "8. marts-koalitionen", der er i opposition. "14. marts-koalitionen" ledes af det sunnimuslimsk-dominerede parti al-Mustaqbal, hvis leder er Saad Hariri, søn af den dræbte Rafiq Hariri. Koalitionen tæller derudover den kristne Gemayyel-families højrefløjsparti al-Kata'eb, også kaldet Phalangisterne, og Samir Geagea's Lebanese Forces (ikke at forveksle med landets væbnede styrker) samt den store druserleder Walid Jumblatts Progressive Socialist Party.

"8. marts-koalitionen" tæller det shia-islamistiske Hizb'allah-parti og dets sekulære

shiitiske allierede, AMAL. Derudover rummer koalitionen den næststørste druserleder Talal Arslan's Democratic Party og tre kristent-dominerede partier: det armenske Tashnaq parti, partiet Marada og Free Patriotic Movement, med henholdsvis Suleiman Franjeh og Michel Aoun i spidsen. Hizb'allah spiller en afgørende rolle i koalitionen, men man skal dog huske, at Aoun regnes for den leder med det største følge i den kristne befolkning, og at hans parti udgør langt det største parti i "8. martskoalitionen" målt på parlamentsmedlemmer.

Midt i det splittede politiske landskab har den relativt konsensusøgende præsident Michel Sleiman formået at balancere siden maj 2008. Med en fortid som øverstbefalende for hæren, der regnes som landets eneste tilnærmelsesvis neutrale og samlende statsinstitution, blev Sleiman valgt af parlamentet efter halvandet års politisk lammelse. Sleiman blev valgt som et led i Doha-aftalerne, som afsluttede seks dages voldelige kampe i Beirut og de omkringliggende bjerge i starten af maj 2008. Kampene blev udløst, da regeringen traf to risikable beslutninger, som Hizb'allah og bevægelsens allierede betragtede som et angreb på Hizb'allahs våben, kaldet al-Muqawamah, Modstanden. Kampene kostede mere end 60 mennesker livet og viste klart, at "8. martskoalitionen" var klart den stærkeste magt på gaden i Libanon.

De kristne er splittet - sunnimuslimertungen på vægtskålen

I mange internationale medier er valgresultatet blevet udlagt som et nederlag for Hizb'allah. Men det er en sandhed med modifikationer. Organisationen fik nemlig valgt alle sine 11 kandidater. Det var først fremmest organisationens kristne allierede, Michel Aoun, der ikke hentede så mange mandater, som 8. martskoalitionen havde forventet.

Lang tid før valgdagen stod det klart, at slaget ville blive afgjort i ganske få kristne valgdistrikter. Årsagen skal findes i Libanons særegne politiske system, hvor de politiske (og administrative) positioner fordeles langs konfessionelle linjer mellem landets atten forskellige konfessionelle grupper. Præsidentposten beklædes af en kristen (maronit), premierministerposten af en sunni-muslim og parlamentsformandsposten af en shia-muslim. Siden afslutningen på den libanesiske borgerkrig (1975-90) har parlamentet været fordelt fifty-fifty mellem muslimer og kristne. Indenfor den muslimske og den

kristne grupper fordeles pladserne derefter mellem de forskellige religiøse retninger.

Ifølge den nye valglov – den første efter den syriske tilbagetrækning i 2005 – er landet opdelt i 26 distrikter, der hver især er tildelt et antal pladser, som tilnærmelsesvis skal reflektere de primære religiøse grupper i distriktet. Distriktets vælgere, uanset deres eget religiøse tilhørsforhold, stemmer på kandidater, der hver især konkurrerer med andre kandidater indenfor samme konfessionelle gruppe i de enkelte distrikter. Før valget forhandler de politiske modstandere sig derfor frem til lister, der udgør et sæt af kandidater fra alle de relevante konfessionelle grupper. Er der tale om en gruppe med stor lokal dominans, giver det stor mulighed for, at pågældende liste tager alle mandaterne fra et område. Valget har tydeligt demonstreret, hvor væsentlig forhåndssammensætningen af disse lister er. Kun i tre ud af de 26 distrikter gik sejren ikke til samlede lister.

Forhåndssammensætningen og koalitionerens stærke dominans betød, at der på valgdagen reelt kun var spænding om udfaldet for omkring 28 af de 128 parlamentssæder. Det drejede sig først og fremmest om de kristne sæder. Libanons kristne befolkning har siden 2005 været, og er, splittet på hver sin side af den politiske kløft, således at det var udfaldet i de kristne områder øst og nord for Beirut, der ville afgøre det samlede valg. Og her formåede 8. martskoalitionens Michel Aoun ikke at hive de ønskede mandater hjem.

Den tidligere general og provisoriske præsident Aoun deler vandene i den kristne befolkning. Hans støtter ser ham som en fornyelsens mand, som kan rydde op i det korrupte libanesiske politiske system, og som pragmatikeren, der under borgerkrigen udviste patriotisme og modstand mod syrisk dominans i Libanon, men nu anerkender nødvendigheden af et godt forhold den store nabo mod øst. I 2006 indgik han en historisk alliance med Hizb'allah, som hans tilhængere mener er den rigtige vej for Libanons kristne, givet den skiftende politiske og demografiske virkelighed i landet. Libanon blev i sin tid etableret af Frankrig som et kristent hjemland i det muslimsk-dominerede Mellemøsten. Det manifesterede sig i en hegemonisk politisk position for de kristne, som dengang udgjorde et flertal af landets befolkning. Det har ændret sig gevaldigt siden da, således at den shiitiske befolkning i dag udgør den største minoritet i landet og ifølge nogle forskere ligefrem en majoritet af landets befolkning. Da der ikke er foretaget en officiel folketælling siden 1932, kender man ikke de præcise tal. Den demografiske forandring er dog ikke blevet

reflekteret i det politiske rum. Her har Aoun altså anslået en linje, hvor de kristne accepterer en mere kompromissøgende strategi i Libanon qua samarbejdet med Hizb'allah. Det er dog også angstprovokerende for de kristne, der frygter, at Hizb'allah har til hensigt at etablere en islamisk stat efter iransk model i Libanon og mener at organisationens våben i sidste ende kun er til for at sikre den shia-islamistiske organisations interesser, ikke for at forsvare landet mod ydre fjender. Disse modstandere opfatter Aouns nye tendens til samarbejdsvillighed overfor Syrien som et tydeligt udtryk på, at han har solgt ud i sine egne personlige bestræbelser for at blive præsident. I de sidste fire år har disse kontroverser efterladt landets kristne befolkning opsplittet.

Den kristne splittelse har medført en voksende politisk rolle for den religiøse leder af den kristne maronittiske kirke, den 85-årige patriark Boutros Nasrallah Sfeir, som indledningsvis fungerede som samlende kraft for den maronittiske befolkning, men med tiden er blevet meget eksplicit i sin kritik af Hizb'allah og Aouns alliance med organisationen. Dette kan meget vel have flyttet essentielle maronittiske stemmer i retning af 14. marts-koalitionen.

Det er heller ikke utænkeligt, at den udbredte overbevisning om, at 8. Marts-koalitionen stod til sejr (Aoun sågar før valget kæphøje udmeldinger om, at han forventede at blive leder af den største politiske gruppe i landets historie) har hjulpet med at mobilisere vigtige 14. marts-stemmer. I de områder, hvor der var tvivl om udfaldet, nåede valgdeltagelsen helt op på 70 procent. Og hver stemme har været afgørende. I nøgledistriktet Zahle blev mandaterne vundet med meget snæver margin, helt ned til 70 stemmer i enkelte tilfælde.

Meget tyder på, at det var sunni-muslimske vælgere i de kristentdominerede områder, der blev tungen på vægtskålen. Opgørelser viser, at det var en usædvanligt stor deltagelse af sunni-vælgere i nøgledistrikterne, der tippede balancen til fordel for Aouns kristne modstandere. Mens Aoun (med shiitisk støtte) vandt i Kesrwan og Metn, tabte han i nøgledistrikterne Zahle, Koura og Beirut I, hvor et stort antal sunni- muslimske vælgere afgjorde udfaldet. Deres valg kan skyldes, at Aouns valglister ganske enkelt var svage. De talte først og fremmest partiloyalister uden personlighed, som ikke formåede at brænde igennem hos vælgerne, navnlig de sunni-muslimske. Vigtigere er det dog, at stemmemønsteret reflekterer den dybe splittelse, som i dag findes

mellem Libanons sunnimuslimske og shiamuslimske befolkning.

Sunnierne: samlede i frygten for shiaerne, vrede over mordet på Hariri

For 14. marts-koalitionen var det en særdeles kærkommen sejr. Med sejren kunne koalitionen, der i en lang periode har været i defensiven, igen gøre krav på en legitimitet, som ellers længe var under stort pres.

Alligevel skal man være varsom med at overvurdere sejrens betydning. Valgresultatet efterlader nemlig Libanon i status quo med hensyn til politisk magtfordeling og politisk splittelse. Blot ét mandat rykkede sig således i forhold til valget i 2005 (om end mandattallet har været faldende i løbet af valgperioden som følge af attentater på koalitions-medlemmer). Samtidig har blandt andet den uafhængige amerikanske NGO, International Foundation for Electoral Systems, godtgjort at "14. Marts" godt nok vandt flest mandater, men at "8. Marts" fik klart flest stemmer samlet set. Havde der været fuldstændig proportionalitet var sejren altså gået til oppositionen.

Valget gjorde det samtidig klart, at i Libanon forbliver dybt splittet - dels internt i den kristne befolkning og dels mellem sunni- og shia-muslimer. I den splittede kristne befolkning har Michel Aoun fået nogle sår, der nu skal slikkes. Han har været den primære bannerfører i de verbale angreb på "14.marts-koalitionen" legitimitet og slået sig op som en forandringens mand. Man skal dog ikke dømme ham ude: han leder fortsat den største kristne blok i parlamentet.

I øvrigt afgøres libanesisk politik ikke i parlamentssalen alene. På gaden nyder aounisterne stadig stor indflydelse og som nævnt ovenfor var det i sidste ende sunnimuslimske og ikke kristne stemmer, der var stærkt medvirkende til at tippe de kristne distrikter væk fra ham. Få stiller derfor spørgsmålstejn ved Aouns fortsatte politiske indflydelse og berettigelse i den kristne befolkning.

Bekymrende er den dybe splittelse mellem landets sunni- og landets shiitiske befolkning, som valget bekræftede og måske ligefrem bidrog til. Som den anerkendte tænketank International Crisis Group har påvist, fyrede valgkampen op under de sekteriske forskelle og vakte smertefulde borgerkrigerindringer til live. En del af begrundelsen herfor er, som Lebanese Association for Democratic Elections for

nylig argumenterede for, at 2008-valgloven med sine mindre valgdistrikter har forstærket den sekteriske betydning i libanesiske politik, blandt andet med skabelsen af tretten monokulturelle distrikter. Det har været medvirkende til, at landets sunnier og shiiter står overfor hinanden i den politiske splittelse. Hvor "14. marts-koalitionen" hentede 23 ud af de 27 sæder reserveret til sunnier, hentede "8. Marts" et tilsvarende antal i den shiitiske befolkning. Det er en splittelse, som kan være yderst sprængfarlig. Sunnierne ser med stor skepsis på shiiternes voksende politiske indflydelse over de sidste år, med Hizb'allah i spidsen. Denne skepsis blev gevaldigt næret af mordet på sunniernes politiske leder Rafiq Hariri. Angrebet, som efter al sandsynlighed havde syrisk indblanding, blev af mange sunnier betragtet som et angreb på den samlede sunni-befolkning, der derfor har paraderne oppe. Med kampene i maj sidste år, som havde sunnier og shiiter på hver sin side af konflikten, blev kløften og mistroen udbygget. Det har gjort det vanskeligt for Hizb'allah at bygge alliance med et signifikant sunni-parti: derfor har Rafiqs søn, Saad Hariris, med sit al-Mustaqbal-parti en politisk dominans blandt sunni-befolkningen, der matcher og måske i nogen henseende overgår Hizb'allahs på shia-siden. Den 29. juni fik denne bekymring ny næring, da et sammenstød mellem al-Mustaqbal-tilhængere og deres shiitiske rivaler kostede én person livet.

Skal man tale om et Hizb'allah-nederlag, skal man ikke kigge på valgdagen, men på tiden op til valget. Man har ikke været i stand til at etablere en alliance med en tilstrækkelig tung sunnimuslimsk politisk aktør - og det har været et tilbagevendende problem for partiet i de senere år.

Trods valgnederlaget er Hizb'allah stadig Libanons store magtfaktor - og for bevægelsen er den manglende valgsejr til at bære. Selvom partiet selv "blot" har 11 parlamentsmedlemmer, forbliver organisationen den stærkeste politiske magt i Libanon - dét har valget ikke ændret. Den politiske manifestation som Beiruts gader lagde grund til i maj 2008, hvor Hizb'allah for første gang anvendte våben mod indenlandske politiske modstandere udenfor den shiitiske befolkning, gav således et mere retvisende billede af magtfordelingen i landet end dette års parlamentsvalg.

Selvom Hizb'allah gerne havde set en sejr til 8. marts-koalitionen, befrier resultatet organisationen for en række bindende bånd og vanskelige dilemmaer. Havde koalitionen vundet, ville det nemlig have indebåret store udfordringer i forhold til, hvordan organisationen vil forene sit eget sociale

arbejde med statens. Statens negligering af - grænsende til decideret fravær i - Libanons shiitiske områder har historisk set været en af de primære faktorer bag lokalbefolkningens afhængighed af - og støtte til - Hizb'allah. Derudover ville Hizb'allah, som hidtil har slået sig op med et 'Mr. Clean'-image, med et forøget ansvar risikere at blive fedtet gevaldigt ind i den omfattende korrupsion og de dybe huller, der præger det libanesiske administration. Ligeledes slipper organisationen nu for at skulle stå til ansvar overfor den libanesiske befolkning, når det gælder de internationale økonomiske sanktioner, som organisationen selv forventede at få rettet mod landet i tilfælde af en valgsejr. I stedet kan Hizb'allah nu forblive i den vante og magtfulde oppositionsposition - uden at skulle bære det ansvar, der ville følge med et parlamentsflertal.

Selvom Hizb'allah gerne havde set en sejr til 8. marts-koalitionen, befrier resultatet organisationen for en række bindende bånd og vanskelige dilemmaer.

På vej mod stabilitet eller ny politisk vold?

For Libanon venter en række udfordringer, som enten kan føre landet til historisk stabilitet eller en fortsættelse af de senere års politiske vold.

I første omgang er der grund til at glæde sig over valget som en relativ succes og et skridt på vejen i retning af et fungerende demokrati. På valgdagen var 50.000 mand udkommanderet fra landets sikkerhedsstyrker, og kun få mindre sammenstød skæmmede det overordnede billede af et valg, der blev holdt i god stemning, ro og orden. Lige så glædeligt var det, at den tabende koalition straks anerkendte udfaldet, da valgresultatet stod klart. Der var dog også en række problemer: Før valget fremkom en lang række rapporter om falske identitetskort, overtrædelser af regler for mediedækning samt om, at libanesere udenfor landets grænser havde modtaget penge og billetter til gengæld for at rejse til Libanon og stemme på de rigtige kandidater. Efter valget er det ligeledes føjet med gensidige beskyldninger om valgsvindel. Indtil

videre tyder alt dog på, at de rivaliserende parter har været lige gode om det. Alt i alt var valget en moderat succes. Næste års lokalvalg vil vise, om tendensen holder.

For den trængte libanesiske økonomi er 14. Marts-sejren i første omgang godt nyt. Libanons offentlige gæld udgør i dag 162% af landets BNP og en fjerdedel af landets befolkning lever i fattigdom. Landet gennemlever samtidig en veritabel *brain drain*, hvor mange af landets højtuddannede unge tvinges til udlandet som følge af stor arbejdsløshed, høje priser og lave lønninger. I de sidste par år har økonomien dog været på vej i den rigtige retning. Den nuværende gældsstørrelse skal således ses i lyset af, at den for få år siden udgjorde hele 180 % af BNP, og at landet takket været en restriktiv udlånspolitik i første omgang har formået styre sig fri af den internationale finanskrisen.

At den libanesiske økonomi har kunne holde sig oven vande skyldes ikke mindst en internationalt set meget anerkendt centralbanksdirektør og stor international finansiel støtte fra USA, EU og en række arabiske lande. I kølvandet på krigen i 2006 blev lån og donationer på \$7,6 mia. stykket sammen af Hariris nært allierede, premierminister Fouads Sinioras regering, ved den internationale Paris III konference.

Flere observatører frygtede før valget, hvad konsekvenserne af en sejr til "8. Marts" ville blive for økonomien. Udover ovennævnte mulige økonomiske sanktioner centrerede uroen sig navnlig om, hvorvidt en "8. marts"-sejr kunne koste centralbankdirektør Salameh jobbet og hvorvidt man så kunne forvente international tilbageholdenhed med at leve op til Paris III-forpligtelserne. Men det blev altså ikke relevant. Med genvalget af 14. Marts-koalitionen er det sandsynligt, at den relative internationale tiltro til økonomiens potentiale bevares. Men samtidig vil der komme et forøget pres for gennemførelsen af økonomiske reformer.

Den kommende regering kan ikke hvile på laurbærene. Selvom man har igangsat fornuftige og nødvendige økonomiske reformer, bliver deres gennemførelse ikke uproblematisk. Paris III-aftalerne indeholder bl.a. krav om privatiseringer af telekommunikations- og elektricitetssektoren, to notorisk korruptionsinficerede områder, der har tappet den libanesiske statskasse for milliarder. Hvorvidt kravene bliver mødt - på et tidspunkt, hvor den internationale økonomi ikke forekommer gunstig for en sådan privatisering - kan kun tiden vise.

Et mere grundlæggende spørgsmål er dog, hvorvidt staten har redskaberne til at føre de gode

ideer ud i livet. Landets centraladministration er præget af en uheldig blanding af korruption og forkrøblende politiske udnævnelser, hvor inkompetente medarbejdere beskyttes fra firing af deres politiske patroner. UNDP har i de senere år kæmpet en hård kamp for at få ansat folk på baggrund af kvalifikationer og meritter, ikke forbindelser, men der er lang vej endnu. Det efterlader et stort spørgsmålstejn om, hvorvidt det statssystem, som nu skal implementere dybdegående reformer, overhovedet gearer til det. Hidtil har det ikke været tilfældet.

Dermed begynder de sorte skyer at vise sig i horisonten. På den politiske front venter tre relaterede udfordringer, som alle tre kan være bomber under freden i landet

Udfordring I: Skal valgsystemet ændres?

Blækket på stemmesedlerne var kun lige akkurat størket, da krav om en ny valglov med større proportionalitet blev luftet af 8. marts-koalitionen (og ovennævnte Jumblatt). Diskussionen om proportionalitet, valgdistrikter og alder for stemmeberettigede (i dag er valgalden 21 år) går helt ind til kernen i den konstante debat om magtfordelingen i Libanon. I den forbindelse er valgloven lettere at diskutere end spørgsmålet om, hvorvidt den konfessionelle opdeling af eksempelvis parlamentet bør opretholdes eller udfases (i overensstemmelse med Taif-aftalen, der afsluttede borgerkrigen). Diskrepansen mellem afgivne stemmer og vundne mandater har foranlediget Hizb'allahs generalsekretær Hassan Nasrallah til at skelne mellem "et folkeligt flertal" og "et parlamentsflertal". Risikoen er, at måske navnlig shiiterne, der ifølge de seneste estimater udgør 40-55% af landets befolkning, men kun råder over 21,1 % af parlamentssæderne, kan føle sig så frustrerede over den politiske marginalisering, at det kan udvikle sig til spændinger og vold. Der er derfor næppe tvivl om, at det er nødvendigt at modificere den politiske model og der foregår da også et løbende udvalgsarbejde i bestræbelserne på at finde en løsning. I et land, der er så præget af gensidig mistro mellem landets befolkningsgrupper, er de indbyggede magtforskydninger, som valglovsændringerne vil

Udfordring II: En samlingsregering med de to koalitioner?

Før den fremtidige udfordring med valgloven venter et hårdt arbejde med at få dannet en ny regering.¹ Den 28. juni blev det annonceret, at den kommende premierminister kommer til at hedde 39-årige Saad Hariri. Det var ventet. Spændingen samler sig snarere om, hvorvidt det vil vise sig muligt at etablere en national samlingsregering, der rækker over den politiske kløft og ikke mindst hvad et sådant kompromis vil koste.

Centralt i disse forhandlinger står spørgsmålet om mindretallets status. Efter kampene i maj 2008 fik oppositionen gennemtvunget vetoret til mindretallet, som først og fremmest handler om beskyttelsen af Hizb'allahs våben, der kaldes *al-Muqawamah*, Modstanden.. En fornyelse af den vetoret vil næppe være mulig at sluge for "14. Marts-koalitionen". På den anden side er det yderst tvivlsomt, om "8. marts koalitionen" vil acceptere en regering uden politiske garantier i forhold til Hizb'allahs våben. Spørgsmålet er altså, om den relativt uprøvede Hariri vil tilstræbe at være premierminister for en enkeltfløjsregering, som konstant vil balancere på en knivsæg eller lede en national samlingsregering, som vil indebære en grad af indrømmelser i forhold til Hizb'allahs våben.

I den nuværende situation taler det meste taler for en samlingsregering, men forhandlingerne vil blive særdeles vanskelige og kan forventes at forsætte sommeren over. Tre ting giver dog rum for lidt optimisme:

Der hersker, for det første, i øjeblikket en positiv stemning og samarbejdsvillighed mellem koalitionerne i kølvandet på det rolige valg. Hvorvidt denne stemning kan bevares, kan meget vel afhænge af hurtige resultater.

For det andet er der indikationer på forandringer i det polariserede politiske miljø. Eksempelvis har der været gensidig kurtisering mellem de nuværende "8. Marts"-partier og den største druserleder Walid Jumblatt, politisk overlever per excellence. Disse tilnærmelser begyndte allerede inden valget. Efter valget har Jumblatt mødtes med Nasrallah og ventes tillige i den nærmeste fremtid at skulle mødes med Aoun. Hvorvidt der vil blive tale om en opblødning af skellet mellem de to koalitioner eller om nogle grupper ganske enkelt vil glide over skellet, er endnu for tidligt at sige.

¹ Den nuværende regering blev 20/6 overgik til status af administrationsregering.

For det tredje er der indikationer af, at Hizb'allah vil vægte deltagelse i parlamentet og politisk samarbejdsvillighed højere end tidligere. Hidtil har Hizb'allahs parlamentsgruppe alene talt en eller to 'tunge drenge', mens resten – groft sagt – har fungeret som fyld. Ved dette valg synes dét at have ændret sig. Blandt organisationens kandidater fandt man særdeles tunge navne, fx Nawaf al-Mussawi, hidtil ansvarlig for organisationens internationale relationer og Ali Fayyad, mangeårig leder af Hizb'allah's store tænketank, som blandt andet forestår organisationens udredningsarbejde og strategiplanlægning indenfor eksempelvis det sociale arbejde, i de sikre distrikter. Disse folk har, foruden deres erfaring fra ansvarsfulde positioner, fungeret som organisationens ansigter udadtil i forhold til udenlandske diplomater og journalister. Det kan være vigtigt fremover, hvor Hizb'allah kan have behov for folk til at kommunikere bredt, for at bygge eller genopbygge alliancer både internt i landet samt internationalt.

Spørgsmålet om hvad der skal ske med Hizb'allahs våben er og bliver den største, og umiddelbart mest sprængfarlige, udfordring for den kommende regering.

Udfordring III: Hizb'allahs våben

Hizb'allah har da også signaleret, at de er villige til at indgå i en samlingsregering, så længe våbnene ikke trues. Og netop spørgsmålet om hvad der skal ske med Hizb'allahs våben er og bliver den største, og umiddelbart mest sprængfarlige, udfordring for den kommende regering. Hizb'allah selv har ikke efterladt tvivl om, hvor organisationen står. I samme åndedrag som Hizb'allah accepterede valgresultatet, gjorde de nemlig krystallklart, at deres våben ikke er til diskussion. I den forbindelse vil Saad Hariri stå i en lidet misundelsesværdig situation som lus mellem to negle: På den ene side vil det internationale samfund, som har været en afgørende støtte for 14. Marts-koalitionen i de senere år, lægge pres på for afvæbningen af Hizb'allah. På den anden side findes en politisk og social libanesisk virkelighed, hvor afvæbningen ganske enkelt ikke kan lade sig gøre. Hizb'allahs solide politiske magt og en i Libanon

uforlignelig bevæbning gør det umuligt at fratvinge organisationens våben med magt. I maj 2008 demonstrerede Hizb'allah endegyldigt, at organisationen vil forsvare sine våben militært, også mod andre libanesere. Trues våbnene, vil interne uroligheder eller ligefrem borgerkrig være en konstant mulighed. Dertil kommer spørgsmålet om, hvad man i det hele taget skulle stille op med Hizb'allahs væbnede styrker i tilfælde af en afvikling. Mange libanesere spørger, med god grund, om Hizb'allah-fighters, der i givet fald skulle integreres i de nationale styrker, som det var tilfældet med borgerkrigens militser, ville være loyale overfor Libanon eller overfor Hizb'allah. Det er derfor særdeles vanskeligt at se Hizb'allahs våben blive afviklet i de kommende år, med mindre den regionale sikkerhedssituation forandres markant.

Valget har ikke flyttet meget i den politiske virkelighed i Libanon og en kommende regering vil, uanset dens sammensætning, stå overfor en yderst vanskelig balancegang, som vil begrænse dens handlemuligheder betragteligt, ikke mindst i spørgsmålet om Hizb'allahs våben. Spørgsmålet bliver da, hvor stort det internationale pres bliver for en afvæbning af Hizb'allah.

Europa: begyndende åbenhed overfor Hizb'allah

Libanon har alle dage været en arena for regionale og internationale magtkampe og fungerer som en lakmusprøve for den regionale magtdistribution. Magtbalancen internt i landet præges markant af magtrelationer langt fra landets grænser, idet stort set alle libanesiske politiske partier læner sig op af regionale og internationale stormagter. Groft skitseret har "8. Marts-alliancen" nære relationer til Syrien og Iran, mens "14. marts først" og fremmest trækker på relationer til Saudi Arabien, Egypten og de vestlige lande.

Valgsejren til den Hariri-ledede "14. marts"-koalition blev da også modtaget med tilfredshed i Jordan, Egypten og Saudi Arabien, som har betragtet Hizb'allahs kontinuerlige magtforøgelse over de senere år med bekymring. Dels fordi Hizb'allah's succes betragtes som et udtryk for en stigende syrisk og iransk indflydelse i regionen, dels fordi Hizb'allah i sig selv i dag spiller en regional rolle, der tåler sammenligning med – eller ligefrem overgår – hvad flere af de arabiske (sunni- dominerede) lande kan præstere. Mens Nasrallah ikke er populær blandt

sunnierne i Libanon, er hans popularitet på 'den arabiske gade' stor – den voksede efter organisationen fremprovokerede Israels tilbagetrækning fra det besatte Sydlibanon i år 2000 og strøg yderligere i vejret efter krigen i 2006.

I forhold til Egypten har Nasrallah været særligt markant. I forbindelse med Israels voldsomme angreb på Gaza sidste år var Nasrallah usædvanlig åbenmundet i sin kritik af det egyptiske lederskab og siden har det føjet med beskyldninger. Spændingen tog gevældigt til, da Egypten i sidste måned arresterede en 47-mand-stor celle, som de egyptiske myndigheder hævdede var organiseret af Hizb'allah og som truede Egyptens nationale sikkerhed og stabilitet, en påstand man nok skal tage med et gran salt.

Var valget blevet vundet af "8.marts koalition" kunne det potentielt have haft signifikante politiske konsekvenser for Libanons internationale relationer, ikke mindst for de økonomiske tilskud, der kommer navnlig fra landene omkring den Persiske Golf. Med "14. Marts"-sejren vil de hidtidige økonomiske tilskud fra fx Saudi Arabien, som blandt andet har pumpet mindst \$2 mia. i den libanesiske nationalbank, formentligt fortsætte til gavn for Libanons økonomi.

Da resultatet blev offentliggjort kunne man høre et lettelsens suk i de europæiske hovedstæder. Alligevel har de europæiske relationer til Hizb'allah i de senere måneder været under forandring. Da man begyndte at forvente en sejr til oppositionen, og dermed også til Hizb'allah, annoncerede franske diplomater, at Frankrig, som fortsat nyder stor indflydelse i Libanon, ville samarbejde med en hvilken som helst sejrende regering og dermed også med Hizb'allah. En lignende melding leverede den engelske forsvarsminister Bill Rammell i slutningen af maj, da han meddelte, at den engelske regering var i gang med at undersøge mulighederne for begrænset kontakt med Hizb'allahs politiske fløj, om end man fortsat ikke ville have noget at gøre med den bevæbnede del af bevægelsen. Lidt af en politisk kovending set i forhold til, at man så sent som i marts ikke ville give visum til Ibrahim al-Moussawi, redaktør på et af organisationens talerør *al-Intiqad* (og i øvrigt Ph.D. fra det engelske Birmingham University), der ikke har direkte relation til *al-Muqawamah*, Hizb'allahs væbnede del. Han var blevet inviteret til England i forbindelse med en konference. Den ændrede tilgang til Hizb'allah materialiserede sig ikke desto mindre i et møde den 18. juni mellem den engelske ambassadør i Libanon,

Frances Guy og et Hizb'allah- parlamentsmedlem, Muhammad Raad. Mødet fandt i øvrigt sted få dage efter, at EU's udenrigsrepræsentant Javier Solana mødtes med et andet parlamentsmedlem for Hizb'allah, Hussein Hajj Hassan.

Hizb'allah synes simpelthen at være blevet mere stueren i mange europæiske øjne. Den engelske skelnen mellem en politisk og en væbnet fløj kan dog vise sig særdeles svær at opretholde. Som organisationen aldrig har lagt skjult på, fungerer alle dens aktiviteter – politiske, militære, sociale eller mediemæssige - som dele i én og samme kamp og tjener til gensidig underbygning og styrkelse.

Hizb'allah synes simpelthen at være blevet mere stueren i mange europæiske øjne. Den engelske regerings skelnen mellem en politisk og en væbnet fløj kan dog vise sig særdeles svær at opretholde.

Obama, Israel, Iran

Trods Obamas dialog-retorik har amerikanerne ikke for alvor spejlet den europæiske opblødning overfor Hizb'allah. USA varslede før valget, at den markante amerikanske støtte til den libanesiske regering og militær siden Syriens tilbagetrækning i 2005, meget vel kunne blive evalueret i tilfælde af en sejr til "8. marts-koalitionen". Den amerikanske administration opfatter fortsat Hizb'allah som en terrororganisation, som man afviser kontakt med, og hvis afvæbning prioriteres højt. Spørgsmålet bliver dog, hvorvidt USA vil lægge pres på en 14.marts-ledet libanesiske regering, der konstant vil balancere på randen af afgrunden, for en hurtig afvikling Hizb'allahs våben eller om man vælger en mere langsigtet plan, der tager udgangspunkt i opbygningen af en militært, administrativt og økonomisk styrket libanesiske stat.

Af betydning for situationen i Libanon, bliver også Obamas forhold til Israel. Der var umiddelbart tilfredshed med det libanesiske valgresultat hos Libanons sydlige nabo, Israel. Der var ellers en del bekymring at spore før valget. Ti dage før valgdagen varslede den israelske forsvarsminister Ehud Barak,

at en Hizb'allah-magtovertagelse ville give Israel en handlefrihed, landet ikke havde haft i krigen i juli 2006. Med andre ord: i tilfælde af en ny krig ville libanesiske statsinstitutioner blive betragtet som legitime mål.

Flere libanesiske analytikere spekulerer dog i, at oppositionsnederlaget meget vel kan vise sig som et tveægget sværd for premierminister Netanyahu. Netanyahus forhandlingsposition vis-a-vis Obama risikerer nemlig at blive svækket, da han ikke i samme grad kan præsentere situationen i Libanon som truende. Derfor kan man forestille sig et øget amerikansk og internationalt pres for en løsning af den palæstinensiske konflikt. Hvis dén bliver adresseret, kan det på sigt svække støtten til Hizb'allahs væbnede kamp internt i Libanon såvel som regionalt.

I den forbindelse kan også forholdet mellem Iran og USA få stor betydning. Hvis fremtiden byder på ændringer i forholdet mellem USA og Iran, som Obamas relativt dialogsøgende linje hidtil har kunnet give håb om, kan det føre til en generelt nedskalering af de regionale spændinger. Bliver det tilfældet, vil det ganske givet også give genlyd i Libanon. Med den hårde undertrykkelse af de iranske demonstranter som finder sted i skrivende stund, er denne mulige åbning sandsynligvis desværre rykket et stykke ud i fremtiden.

Man skal være varsom med at overvurdere den direkte effekt af den igangværende uro og præsidentvalg i Iran på situationen i Libanon. Hizb'allahs relation til Iran går altovervejende gennem ayatollah Ali al-Khamenei, Irans øverste leder - ikke gennem den iranske regering. Det er fra Khamenei, at Hizb'allah får religiøs og politisk vejledning, ligesom at Hizb'allah nyder godt af finansiering og militære udrustning fra organer under Khameneis kontrol. Det betyder, at relationen vil være forholdsvis uændret uanset, hvilken præsident der kommer til magten. Om end Hizb'allahs indledningsvis anerkendte Ahmadinejads valgsejr, har organisationen siden holdt sig uden for de interne iranske magtkampe, hvilket organisationen generelt har tradition for. Der er derfor begrænset sandsynlighed for, at den politiske uro i Iran kommer til at svække Hizb'allah direkte.

Selvom det libanesiske parlamentsvalg således betød små positive skridt i den rigtige retning, venter der altså fortsat en lang og farefuld vej til politisk stabilitet i Libanon.